

Vorwort

Das vorliegende Wörterbuch der Ur- und Frühgeschichte Deutsch-Polnisch / Polnisch-Deutsch wurde im Rahmen eines Abkommens zwischen der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (ÖAW) und der Polnischen Akademie der Wissenschaften (PAN), als Projekt der Prähistorischen Kommission der ÖAW erstellt.

Ich möchte mich an dieser Stelle bei den Mitarbeitern der Prähistorischen Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, des Instituts für Archäologie und Ethnologie der Polnischen Akademie der Wissenschaften (IAE PAN) in Wrocław und bei allen Kollegen und Freunden herzlich bedanken, die zur Erstellung dieser Arbeit beigetragen haben. Dies betrifft insbesondere die Initiatoren dieser Publikation:

Univ.-Prof. Dr. Herwig Friesinger (Prähistorische Kommission, ÖAW)
und
Prof. Bogusław Gediga (IAE PAN in Wrocław)

Einen besonderen Dank möchte ich all jenen aussprechen, ohne deren Unterstützung und Hilfe diese Arbeit nicht zustande gekommen wäre:

Dr. Jarosław Bronowicki (IAE PAN in Wrocław)
Dr. Michał Burdukiewicz (Universität Wrocław)
Prof. Grzegorz Domański (IAE PAN in Wrocław)
Prof. Anna Kulczycka-Leciejewiczowa (IAE PAN in Wrocław)
Univ.-Prof. Dr. Andreas Lippert (Institut für Ur- und Frühgeschichte der Universität Wien)
Dr. Andrzej Mierzwiński (IAE PAN in Wrocław)
Dr. Erich Pucher (Naturhistorisches Museum in Wien)
Dr. Alois Stuppner (Institut für Ur- und Frühgeschichte der Universität Wien)
Univ.-Prof. Dr. Gerhard Trnka (Institut für Ur- und Frühgeschichte der Universität Wien)
Univ.-Prof. Dr. Otto H. Urban (Institut für Ur- und Frühgeschichte der Universität Wien)
Dr. Leszek Żygadło (IAE PAN in Wrocław)

Das Wörterbuch ist als Nachschlagewerk zur Unterstützung beim Lesen, Verstehen und Übersetzen der polnischen und deutschen Fachtexte aus dem Bereich der Ur- und Frühgeschichte gedacht. Ausschlaggebend dazu war mein persönliches Interesse für die ur- und frühgeschichtliche Fachterminologie in den beiden Sprachen, der ich mich bereits seit vielen Jahren widme.

Die Notwendigkeit solcher Arbeit ergab sich aus der Tatsache, dass bis jetzt kein polnisch-deutsches Wörterbuch aus diesem Bereich erstellt wurde, ausgenommen kleine Glossare von J. KOSTRZEWSKI (*Słowniczek prehistoryczny niemiecko-polski*, Warszawa 1921), und J. W. NIEMANN (*Polnisch-deutsches Fachwörterbuch*

für die Vorgeschichte, Breslau 1938). Eine weitere Anregung zur Erstellung des Wörterbuches lieferten Gespräche mit den polnischen und österreichischen Fachkollegen, die auf die Notwendigkeit solcher Arbeit hinwiesen, besonders angesichts zahlreicher wissenschaftlicher Kontakte zwischen den beiden Ländern in den letzten Jahren.

Das Wörterbuch ist das Ergebnis langjähriger Arbeit an der deutsch- und polnischsprachigen Fachliteratur aus dem Bereich der Ur- und Frühgeschichte. Es entstand aufgrund von Glossaren und Wortlisten, die ich im Laufe meines Studiums am Institut für Übersetzer- und Dolmetscherausbildung der Universität Wien und der Arbeit in der Bibliothek der Prähistorischen Abteilung des Naturhistorischen Museums in Wien zusammengestellt habe. Die Wortlisten wurden mehrmals überarbeitet, ergänzt und mit den Fachkollegen in Polen und Österreich besprochen.

Wegen des großen Umfangs der Fachliteratur in beiden Sprachen war es nicht möglich alle Fachbegriffe aus dem Bereich der Ur- und Frühgeschichte und den verwandten Fachgebieten zu berücksichtigen. Daher beschränkt sich diese Publikation auf die wichtigste, notwendigste und meist verwendete Terminologie.

WSTĘP

Słownik terminologii prehistorycznej polsko-niemiecki/niemiecko-polski powstał w ramach umowy pomiędzy Austriacką Akademią Nauk i Polską Akademią Nauk, jako projekt Komisji Prehistorycznej Austriackiej Akademii Nauk.

Chciałabym w tym miejscu złożyć wyrazy podziękowania pracownikom Komisji Prehistorycznej Austriackiej Akademii Nauk, Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk oraz wszystkim kolegom i przyjaciołom, którzy przyczynili się do powstania niniejszej pracy. Szególne podziękowanie składam inicjatorom niniejszej publikacji:

Univ.-Prof. Dr. Herwigowi Friesingerowi (Komisja Prehistoryczna Austriackiej Akademii Nauk)
oraz
Prof. Bogusławowi Gedidze (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk oddział we Wrocławiu),

a także wszystkim tym, bez których pomocy i wsparcia niniejsza publikacja nie byłaby możliwa:

Dr. Jarosławowi Bronowickiemu (IAE PAN oddział we Wrocławiu)
Dr. Michałowi Burdukiewiczowi (Uniwersytet Wrocławski)
Prof. Grzegorzowi Domańskiemu (IAE PAN oddział we Wrocławiu)
Prof. Annie Kulczyckiej-Leciejewiczowej (IAE PAN oddział we Wrocławiu)
Univ.-Prof. Dr. Andreasowi Lippertowi (Instytut Prehistorii i Protohistorii Uniwersytetu w Wiedniu)
Dr. Andrzejowi Mierzwińskiemu (IAE PAN oddział we Wrocławiu)
Dr. Erichowi Pucherowi (Muzeum Historii Naturalnej w Wiedniu)
Dr. Aloisowi Stuppnerowi (Instytut Prehistorii i Protohistorii Uniwersytetu w Wiedniu)
Univ.-Prof. Dr. Gerhardowi Trnke (Instytut Prehistorii i Protohistorii Uniwersytetu w Wiedniu)
Univ.-Prof. Dr. Otto H. Urbanowi (Instytut Prehistorii i Protohistorii Uniwersytetu w Wiedniu)
Dr. Leszkowi Żygadło (IAE PAN we Wrocławiu)

Słownik niniejszy służyć ma jako pomoc w zrozumieniu i tłumaczeniu polskich i niemieckich tekstów z zakresu prehistorii i protohistorii. Punktem wyjścia do jego opracowania było moje osobiste zainteresowanie terminologią prehistoryczną i protohistoryczną w języku polskim i niemieckim, którą zajmuję się już od wielu lat.

Konieczność opracowania słownika wynikała z faktu, że nie istniał do tej pory polsko-niemiecki słownik tego typu, za wyjątkiem niewielkich słowniczków opracowanych przez J. KOSTRZEWSKIEGO (Słowniczek

prehistoryczny niemiecko-polski, Warszawa 1921) i J.W. NIEMANNA (Polnisch-deutsches Fachwörterbuch für die Vorgeschichte, Breslau 1938). Dodatkowym impulsem do stworzenia słownika były rozmowy z polskimi i austriackimi kolegami, którzy zwracali wielokrotnie uwagę na potrzebę podobnego opracowania, szczególnie w obliczu licznych kontaktów pomiędzy obydwojoma krajami rozwijającymi się w ostatnich latach.

Słownik powstał w wyniku wieloletniej pracy nad tekstami polsko- i niemieckojęzycznymi z zakresu prehistorii i protohistorii. Został opracowany na podstawie licznych glosariów i list tematycznych, które zestawiałam na podstawie literatury przedmiotu podczas studiów w Instytucie Translatoryki Uniwersytetu w Wiedniu, oraz pracy w bibliotece działu prehistorii Muzeum Historii Naturalnej w Wiedniu. Zestawienia tematyczne były wielokrotnie uzupełniane i konsultowane ze specjalistami w Polsce i Austrii.

Z uwagi na ogromny zakres literatury przedmiotu istniejącej w obu językach nie było możliwe uwzględnienie w słowniku wszystkich pojęć z zakresu prehistorii i protohistorii oraz dziedzin pokrewnych. Publikacja niniejsza ogranicza się więc do najważniejszych i najczęściej stosowanych wyrażeń fachowych.